

ikke se, at man bør gaa ind paa noget saadant, som i visse Maader er i Strid med de rigtige Grundsætninger for Statshusholdningen, og det var med dette for Øje, at jeg ved anden Behandling sagde, at jeg syntes ikke, der foreligger saadanne Forhold, at vi skulle komme ind paa at give Statslaan til private højt op til Værdien af deres Huse. Det glæder mig, at tvende ærede Medlemmer i Dag have givet mig Ret i, at det vil være et vidtstrakt Udlaan af Statsmidler. Man siger, at det er kun 5 Millioner, der er Tale om, men tillad mig at sige, at de Herrers Betragtning er jo dog den, naar de mene, at dette betyder saa meget, at vi skulle vedblive at gaa samme Vej. Skulde dette betyde noget over for det Antal Huse, vi have her i Landet, saa skulle vi op til 16,000 Huse, men 10 Gange 5 Millioner er 50 Millioner. Og kan der være Tale om, at vi skulle af Statens Midler efterhaanden anbringe 50 Millioner til en meget moderat Rente og sætte dem fast i Huse omkring i Landet. Jeg synes, det er en saa underlig Foranstaltning, at jeg ikke kan faa Øje paa, at det er rigtigt. Endnu stærkere bliver dette, naar jeg fører det over til Mindretallets Tanke om at lade saadanne store Midler blive staaende i Huse, hvis Ejere kun havde 400 Kr. og saa havde faaet dette store Statslaan. Tro de Herrer, tror ogsaa Mindretallet virkelig, at de ad den Vej skabe lykkelige jordbesiddende Arbejdere (*Stemmer: Ja, ja!*) . . . Nej, der vedbliver at være Folk, der ikke faa Jord, hvorledes De end indrette det. I alt Fald vil der, naar det sker paa den Maade, her er Tale om, være en Del, som ikke faar det, nogle vil man maaske hjælpe paa den Maade, andre ikke, det griber ikke stort ind. Men det kan der være forskellige Meninger om. Det ligger ikke saaledes for, at Landstinget her skal tage Position til den Side af Sagen. Jeg synes i det hele, at Sagen frembyder saadanne Tvivl og saa megen Nyhed, at de af os, som ikke kunne følge med til den Maade at hjælpe paa, have Ret til at sige, at vi ikke kunne stemme derfor. Det gaar tit saaledes her, at man i Sager af stor Interesse stiller disse store Principper op, hvorfor der skal kæmpes, og som alle ere enige om, og saa finder man paa et lille ufyldstgørende Middel — hvad jeg her siger, gælder Mindretallet — og saa siger man, at de, der ikke ville dette, ville heller ikke Princippet. Jeg vender mig til dem, der sige, at dette er en stor Samfundsopgave, og jeg siger til dem: kom med gode almengyldige Forslag,

som ikke gøre Uret mod noget Menneske, som virkelig kunne fremme Opgaven, saa skal jeg med største Glæde stemme derfor, men her, hvor der er Tale om et rent pekuniært Forhold, hvor man vil give enkelte et Laan, kan jeg ikke være med.

Chr. Nielsen: At min Bemærkning fra forrige Behandling skulde have vakt saa stor Interesse hos det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Breinholt-Vandborg), havde jeg ikke tænkt mig. Jeg maa altsaa smigre mig med at have sagt noget, som der var nogen Kerne i. Det ærede Medlem nedlagde en Protest mod min Udtalelse om, at hvis Flertallets Ændringer vedtoges, vilde Loven kun faa ringe Betydning ude i Landet. Jeg tillader mig at gentage, at jeg tror, at naar Kommissionens Forslag gik ud paa, at der skulde oprettes 1,000 Huse om Aaret, hvori Kreditforeningerne skulde udlaane $\frac{1}{2}$ og Statskassen 1,700,000 Kr., og naar saa Landstinget, medens Kreditforeningerne ere tagne ud i det andet Ting, og Statens Bidrag derfor sat op til 5 Mill., gaar hen og ned sætter det hele til 1 Mill. Kr., maa jeg have Ret til at sige, at det har ringe Betydning ude i Landet. Det er kun i Hus til hver fjerde Kommune, medens man oprindelig havde tænkt paa 1 Hus i hver Kommune. Det er en forunderlig Ting, at saa snart det drejer sig om at hjælpe Landbruget, er man straks i et forfærdet Virvar om, hvorvidt det lader sig gøre. Jeg kommer til at tænke paa vore Toldforhold, og hvad Staten indirekte giver til de Personer, der nyde godt af Toldbeskyttelsen. Men naar det er Landarbejderne, der skulle hjælpes, taler man om, at det er en enkelt Samfundsklasse. Vi maa huske paa, at Industriens Folk ere hjulpe gennem Toldbeskyttelsen. Jeg tror derfor ikke, den ærede Ordfører har Ret i at sige, at det ikke gaar an at hjælpe en enkelt Samfundsklasse paa Landet. Det var ønskeligt at hjælpe alle; men det lader sig ikke gøre. Industriens Folk i Købstæderne nyde ogsaa en Række Begunstigelser, som Landbruget ikke har. Jeg kan ikke se, at det fører til noget at blive ved at stampe mod og ikke ville gøre noget for Landbruget. Det gaar da, som det ærede Medlem her ved Siden af sagde: der kommer da en Tid, da Landbrugets Krav villé gøre sig gældende for Alvor; men da er det maaske for sent.

Landbrugsministeren (Hage): Jeg har under anden Behandling haft Lejlighed til